

tako, da je dovoljeno vzklicni izvod podati na zapisnik. Pri pomembnosti, katero ima po novem zakonu izvod brez navedbe razlogov priglašenege vzklica, pomenila bi razlaga, da zabranjuje novo besedilo podati izvod vzklica na zapisnik, utesnitev pravnega pomočka. Obsojeni bi imel v kazenskem postopanju neugodnejši položaj kakor v civilnopravnem postopanju. Pa tudi novo besedilo ne sili k taki razlagi, kajti novi § 294. se utegne in sicer neprisiljeno razlagati tako, da ureja le predpogoje za novo kontradiktorno postopanje t. j. vlaganje vzklicnega izvoda v dveh izdatkih.

3. Protizvod vzklica v kazenskem postopanju radi prestopkov po zakonu z dne 20. julija 1912 št. 142 drž. zak. ni dopusten.

Zakon z dne 20. julija 1912 št. 142 drž. zak. ustanavlja le protizvod vzklica v postopanju zaradi hudodelstev in pregreškov. Predpis § 447. kaz. pr. r. zabranjuje razširjenje te nove določbe na postopanje zaradi prestopkov, ker je vzklicno postopanje za prestopke glede na temeljne razlike posebej urejeno.

4. Vabilo za nastop kazni zaradi prestopka obsojene osebe, ki biva v inozemstvu.

V inozemstvu bivajočo osebo ni vabiti pod pretnjo prisilne privedbe za slučaj, da ne bi kazen pravočasno nastopila. Ne glede na to, da bi se inozemska oblast, katero se zaprosi za dostavitev vabila, utegnila nad pretnjo spodtikati, bilo bi neumestno, napram obsojencu žugati s silo, ki je ni moč uresničiti. Kot prisilno sredstvo pride v poštev le privedba za slučaj zasačenja v tozemstvu. Edino to bi bilo zažugati v vabilu.

Dr. E. E.

Književna poročila.

Die Protokolle des Verfassungsausschusses über die Grundrechte. Ein Beitrag zur Geschichte des österreichischen Reichstags vom Jahre 1848 von Dr. Alfred Fischel. Herausgegeben von der Gesellschaft für neuere Geschichte. Österreichs. Wien und Leipzig 1912. XXVI + 200 str.

Dne 1. avgusta 1848 je izvolil ustavodajalni državni zbor po zgledu frankobrodkega parlamenta ustavni odsek. Le-ta je 3. avgusta izbral dva pod-

odseka. Prvi, obstoječ iz treh članov, je dobil nalog predložiti načrt „človeških pravic“, drugi, peteročlen, osnutek ustave v ožjem zmislu. Prvi pododsek je rešil hitro svojo nalogo. Že 22. avgusta se je jel ustavni odsek posvetovati o Riegerjevem 32 paragrafov obsegajočem osnutku občil „človeških pravic“, ter končal svoje poslovanje o tem predmetu 2. oktobra. Takoj prihodnjega dne je predsednik ustavnega odseka naznanil državnemu zboru, da je odsek svojo nalogo končal, da je nemško besedilo osnutka že pripravljeno, kakor tudi večina prevodov, le prevoda v slovenščino je še treba. Še istega dne je državni zbor odkazal načrt ustavnega odseka po tedanjem poslovniku deveterim oddelkom državnega zbora v posvetovanje, ter določil za posamezne oddelke poročevalce. Med temi je bil tudi slavni naš rojak dr. Krainz, ki se je sploh živahno udeleževal političnega življenja tistih dob. Ti poročevalci so uporabljali odsekove zapisnike za svoje poročilo. Tri dni po omenjenem sklepu državnega zbora je izbruhnila oktobrska ustaja, državni zbor je bil preložen v Kromeriž, kamor so morali prenesti tudi vse spise. Že v seji 27. novembra je predsednik državnega zbora Smolka zaman pozival vse poslance, ki so uporabljali odsekove zapisnike, da jih vrnejo ustavnemu odseku. Štiri desetletja so bili potem ti zapisniki sploh neizvestni. Šele leta 1885 je znani zgodovinar Anton Springer v svoji publikaciji: „Protokolle des Verfassungsausschusses im österreichischen Reichstag 1848—1849“ obelodanil zapisnike ustavnega odseka, počenši od seje dne 22. januarja 1849. do seje 2. februarja 1849. in to po prepisih, katere mu je izročil njegov tast Pinkas, svoječasní odsekov član. Ti zapisniki vsebujejo pa samo posvetovanje in sklepanje o osnutku peteročlenega ustavnega pododseka, ki je svojo nalogo veliko pozneje rešil nego prvi odsek. Zapisniki o razpravi osnutka „človeških pravic“ ostali so pa doslej docela neznani. Naš Josip Apih v svoji znameniti monografiji „Slovenci in leto 1848.“ obširno opisuje razpravo o „človeških pravicah“ v plenumu državnega zbora in o udeležbi Slovencev pri tej razpravi (str. 245—254); v posebnem poglavju „Slovenci v ustavnem odboru“ (str. 255 sl.) navaja natančno sestavo odsekovo, pododsekovo ter jugoslovanske člane, a temelječ edino na Springerjevi publikaciji, podaja kratko le debato o ustavnem načrtu peteročlenega pododseka.

V najnovejšem času pa se je posrečilo te zapisnike zelo izpopolniti. V zapuščini ministra Lasserja, bivšega odsekovega člana, našli so se izvirmiki od Springerja priobčenih zapisnikov s tremi daljnimi zapisniki. Alfred Fischel, znani avtor publikacije „Österreichisches Sprachenrecht“, pa je našel v državnem arhivu posvetovalne zapisnike ustavnega odseka od 2. avgusta 1848. do 19. decembra 1848. Vendar pa tudi ti zapisniki niso popolni. Obsegajo le prvo branje o Riegerjevem načrtu do § 9. in pa drugo branje celega načrta, dočim manjkajo še sedaj zapisniki o prvem branju § 9—32. Pač res: habent sua fata libelli!

To svojo dragoceno najdbo priobčuje Fischel v navedeni publikaciji. V kratkem uvodu na XXVI. straneh poroča izdajatelj o usodi zapisnikov, v drugem uvodovem delu pa o sestavi ustavnega odseka in podaja kratko vsebino „človeških pravic“. Na 200 straneh slede potem zapisniki; natančni stvarni register pa delo zaključuje.

Priobčeni zapisniki so eden najvažnejših virov našega ustavnega prava. Dasi je namreč tedanja prizadevanja in iz njih vzrastle zakonske osnutke zatrla

reakcija, vendar ideje in sadovi bujno cvetoče „pomladi narodov“ niso izginili ljudstvu iz spomina. Ko je bil zopet prodrta reakcionarni led, so našli stari vzori v ustavi in državnih osnovnih zakonih svoje uredničenje. Opozoriti je treba le na enega izmed mnogih primerov, na § 21 „človeških pravic“, ki docela soglašajo s slovitim § 19 o ravnopravnosti narodov. Ti zapisniki pa nam izpopolnjujejo v veliki meri tudi sliko o stremljenju in mišljenju zastopnikov avstrijskih narodov v oni prevažni dobi. Ne v zadnji meri nam zrcalijo delovanje zastopnikov našega juga. Ne more biti tukaj mesta poročati natančneje o sodelovanju posameznikov. Morda mi bode usojeno na drugem mestu temeljem teh zapisnikov izpopolniti sliko, katero nam je podal Apih. Hočemo tu le izporočiti malo juridično epizodo. Razpravljajoč o § 8. načrta, je poslanec Pinkas zagovarjal deportacijo kot kazensko sredstvo. Pritrdil mu je poslanec dr. Ambrož z nastopnimi izvajanci: „Herr Abgeordneter Ambrož teilt die Ansicht des Herrn Vorvotanten (Pinkas) und findet sie durch die von ihm gemachten Erfahrungen bestätigt. Krain hat lange Zeit an einer Horde, die man „rakonaci“ (sic!) nannte, gelitten. Sie machten das ganze Land unsicher, plünderten selbst bei Tag Meierhöfe aus und verbreiteten überall Furcht und Schrecken. Endlich gelang es im Jahre 1843 bei Gelegenheit eines Kirchendiebstahles sich ihrer zu bemächtigen und sie den verdienten Strafen zuzuführen. Hier zeigte sich, daß schon die bloße Entfernung der Abgeurteilten in die Strafhäuser anderer Provinzen die beste Wirkung hervorbrachte und den Strafzweck der Abschreckung erreichte“. V zapisniku, str. 69, se nadaljuje „Herr Abgeordneter Kavčič bestätigt diese Erfahrungen, dies sei jedoch keine Deportation gewesen.“ — Iztrebiljenje rokovnjaške nadloge na Kranjskem tedaj ni izključna zasluga francosko-ilirske uprave, kakor marsikaj drugega ne, kar se tej pripisuje. P.

Razne vesti.

V Ljubljani, dne 15. novembra 1913.

— (Osebne vesti.) Imenovani so: dvorni svetnik vrhovnega in kasacijskega dvora dr. Karl Zwiedinek pl. Südenhorst und Schidlo za senatnega predsednika vrhovnega in kasacijskega dvora ad personam; okrajni sodnik dr. Leopold Jerovšek v Gorici za okrajnega sodnika in sodnega predstojnika v Cerknem; sodnik dr. Marij Quarantotto v Rovinju za namestnika državnega pravdnika istotam. — Premeščena sta: notarja Fran Strafella iz Rogatca v Ptuj, dr. Robert Baumgartner iz Rožka v Rogatec. — Otvorila sta odvetniški pisarni: dr. Josip Ažman v Ljubljani, dr. Anton Prus v Konjicah. — Premestiti se namerava iz Celja v Kočevje: odvetnik dr. Walter Riebl. — Vpokojeni so stalno na lastno prošnjo: dež. sodna svetnika in sodna predstojnika z naslovom in značajem višjega sodnega svetnika Aleksander Ravnihar v Litiji